

Наталія Михайлівна КРИВОКУЛЬСЬКА

к.е.н., доцент кафедри державного і муніципального управління,
Тернопільського національного економічного університету
Україна, 46011, Тернопіль, вул. Слівенська 9 / 6
Тел. 0987934249
Email: business-lady@mail.ru

УДОСКОНАЛЕННЯ АДМІНІСТРУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНУ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ В ПИТАННЯХ КОНТРОЛЮ ЗА ПОЖЕЖНОЮ БЕЗПЕКОЮ ОРГАНІЗАЦІЙ

Анотація

Метою статті є формування рекомендацій щодо удосконалення адміністрування діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ.

Обґрунтовано необхідність удосконалення адміністрування діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ. Вказано причини, які зумовлюють потребу такого удосконалення. Наведено вимоги, які повинні ставитися до персоналу задля покращення адміністрування діяльності органу державної влади в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ з урахуванням положень ситуаційного управління. Систематизовано причини, неналежного рівня забезпечення пожежної безпеки як в Україні, так і на рівні Тернопільської області. Розкрито суть, принципи управління пожежними ризиками в рамках впровадження ризикоорієнтованого підходу у контрольно-наглядову діяльність Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій в Тернопільській області.

Наукова новизна статті полягає у поглибленні теоретичних положень і розробці практичних рекомендацій щодо удосконалення адміністрування діяльності органу державної влади в питаннях контролю за пожежною безпекою організацій.

Практична значущість статті полягає у можливості використання результатів авторських досліджень, репрезентованих у статті, і пов'язаних з удосконаленням адміністрування діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ, у діяльності цього органу державної влади.

Ключові слова: *орган державної влади; Державна служба України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області; адміністрування діяльності; контроль за пожежною безпекою підприємств та установ; ситуаційне управління; ризикоорієнтований підхід до управління.*

Кривокульская Наталья МИХАЙЛОВНА

СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ АДМИНИСТРИРОВАНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ОРГАНА ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ В ВОПРОСАХ КОНТРОЛЯ ЗА ПОЖАРНУЮ БЕЗОПАСНОСТЬ ОРГАНИЗАЦИЙ

Аннотация

Целью статьи является формирование рекомендаций по совершенствованию администрирования деятельности Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям в Тернопольской области в вопросах контроля за пожарной безопасностью предприятий и учреждений. Обоснована необходимость совершенствования администрирования деятельности Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям в Тернопольской области в вопросах контроля за пожарной безопасностью

предприятий и учреждений. Указаны причины, которые обуславливают потребность такого усовершенствования. Приведены требования, которые должны относиться к персоналу для улучшения администрирования деятельности органа государственной власти в вопросах контроля за пожарной безопасностью предприятий и учреждений с учетом положений ситуационного управления. Систематизированы причины, ненадлежащего уровня обеспечения пожарной безопасности как в Украине, так и на уровне Тернопольской области. Раскрыта суть, принципы управления пожарными рисками в рамках внедрения рискоориентированного подхода в контрольно-надзорную деятельность Управления Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям в Тернопольской области. Научная новизна статьи заключается в углублении теоретических положений и разработке практических рекомендаций по совершенствованию администрирования деятельности органа государственной власти в вопросах контроля за пожарной безопасностью организаций. Практическая значимость статьи заключается в возможности использования результатов авторских исследований, представленных в статье, в работе по совершенствованию администрирования деятельности Государственной службы Украины по чрезвычайным ситуациям в Тернопольской области в вопросах контроля за пожарной безопасностью предприятий и учреждений.

Ключевые слова: орган государственной власти; Государственная служба Украины по чрезвычайным ситуациям в Тернопольской области; администрирование деятельности; контроль за пожарной безопасностью предприятий и учреждений; ситуационное управление; рискоориентированный подход к управлению.

Natalia Mykhaylivna KRYVOKULSKA,
PhD, assistant professor of state and municipal government,
Ternopil National Economic University
Ukraine, 46011, Ternopil, st. Slivenska 9/6
Phone. 0987934249
Email: business-lady@mail.ru

IMPROVED ADMINISTRATION ACTIVITIES OF PUBLIC AUTHORITIES CONCERNING CONTROL OVER FIRE SAFETY ORGANIZATIONS

Summary

Purpose of this article is to develop recommendations for improving the administration of the State Service of Ukraine of Emergencies in Ternopil region in terms of control over fire safety companies and institutions. The necessity of improving the administration of the State Service of Ukraine of Emergencies in Ternopil region in terms of control over fire safety companies and institutions. These causes, which lead to the need for such improvements. The requirements that should apply to staff to improve the administration of public affairs in matters of fire safety control of enterprises and institutions subject to the provisions of situational management. Systematized causes undue level of fire safety in Ukraine, and at the level of Ternopil region. Essence, fire risk management principles within the framework of risk-oriented approach to the control and supervision of the activities of the State Service of Ukraine of Emergencies in the Ternopil region. Scientific novelty of the paper is to deepen theoretical concepts and develop practical recommendations for improving the administration of public affairs in matters of fire safety control organizations. The practical significance of the article lies in the possibility of using the results of own research, represented in an article in efforts to improve the administration of the State Service of Ukraine of Emergencies in Ternopil region in terms of control over fire safety companies and institutions.

Keywords: public authority; State Service of Ukraine of Emergencies in Ternopil region; management activities; control of fire safety companies and institutions; Case management; risk-management approach.

Постановка проблеми. Необхідність реалізації УДСНС України в Тернопільській області місії, постійного підвищення ефективності діяльності у відповідності до вимог зовнішнього середовища обумовлює необхідність налагодження діяльності адміністративної служби організації в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ та удосконалення адміністрування діяльності цього державного органу.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Поняття та процес контролю ґрунтовно висвітлені у підручниках Б.Андрушківа [1], О.Кузьміна [1], А.Мельник [2], Р.Дафта [3], М.Мескона [4], М.Альберта [4] і Ф.Хедоурі [4], А.Файоля [5] та ін. Сутнісний зміст поняття “контролю” та його роль у системі управління організацією розкриваються Д.Бодді і Р.Пейтоном [6]. У цих літературних джерелах необхідність здійснення функції контролю обґрунтовується невизначеністю дії чинників, що впливають на діяльність організації, необхідністю попереднього виявлення несприятливого розвитку подій та виникнення кризових ситуацій. Разом з тим, недостатньо дослідженими є питання діяльності адміністративної служби органів державної влади в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ, а також напрямів удосконалення адміністрування діяльності цих державних органів.

Постановка завдання. Метою статті є формування рекомендацій щодо удосконалення адміністрування діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ.

Завданнями статті є: обґрунтувати необхідність удосконалення адміністрування діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ та систематизувати напрями такого удосконалення.

Об’єктом дослідження є процес адміністрування діяльності органу державної влади в питаннях контролю за пожежною безпекою організацій.

Предметом дослідження є механізм адміністрування діяльності органу державної влади в питаннях контролю за пожежною безпекою організацій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області (УДСНС України у Тернопільській області) є територіальним органом Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС України) у Тернопільській області, уповноваженим на забезпечення реалізації державної політики у сферах: цивільного захисту, захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій та запобігання їх виникненню, ліквідації надзвичайних ситуацій, рятувальної справи, гасіння пожеж, пожежної та техногенної безпеки, діяльності аварійно-рятувальних служб, профілактики травматизму невинного характеру [7].

Специфіка роботи УДСНС України у Тернопільській області, ситуаційний характер діяльності вимагають удосконалення адміністрування діяльності цього органу державної влади в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ.

Орган державної влади - це носій державної виконавчої влади, що реалізує свою компетенцію в закріпленій сфері державного управління і має юридичний (нормативно зафіксований) статус органу державної виконавчої влади [8].

Пожежна безпека об’єкта — стан об’єкта, за яким з регламентованою імовірністю виключається можливість виникнення і розвитку пожежі та впливу на людей її небезпечних факторів, а також забезпечується захист матеріальних цінностей [9].

У рамках власної концепції (класичної школи) досліджував поняття адміністрування А.Файоль. Управління, під яким в термінології А.Файоля розумілося адміністрування, він розглядав як єдність прийомів, принципів, правил, направлених на здійснення ефективної діяльності, при оптимальному використанні можливостей організації і її ресурсів [5].

При цьому організація розглядалась як замкнена система, поліпшення функціонування якої можна досягти завдяки внутрішньоорганізаційній раціоналізації діяльності без урахування впливу зовнішнього середовища.

Сьогодні адміністрування діяльності органу державної влади має бути тим інструментом менеджменту, що дозволяє йому досягати визначених цілей максимально ефективним способом. Тому, адміністрування діяльності УДСНС України у Тернопільській області повинно бути інструментом менеджменту, що забезпечує належне функціонування системи управління пожежною безпекою і дає змогу досягати цілей щодо забезпечення пожежної безпеки максимально ефективним способом.

Загалом, система управління пожежною безпекою має функціонувати шляхом здійснення постійного моніторингу і періодичного аналізу та підтримки ефективності функціонування підприємства з урахуванням змін внутрішніх і зовнішніх чинників [10].

Тому, необхідність удосконалення адміністрування цього органу державної влади зумовлена, перш за все, змінами у зовнішньому середовищі, яке поряд із використанням системного і процесного підходів до управління, вимагає використання ситуаційного підходу.

Управління адмініструванням діяльності УДСНС України у Тернопільській області в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ з урахуванням ситуаційного підходу повинно охоплювати:

- оцінку і аналіз ситуації, що сформувалась ззовні чи усередині державного органу, з метою виявлення ризиків і загроз;
- розв'язання проблемних ситуацій в управлінні організаційними змінами в рамках ситуаційного управління;
- формування сприятливого соціально-психологічного клімату в колективі, адекватної реакції на зміни, що відбуваються;
- створення належних умов для ефективного функціонування державного органу, використання його ресурсного потенціалу в умовах змін.

Удосконалення адміністрування діяльності органу державної влади в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ з урахуванням положень ситуаційного управління потребує дотримання наступних обов'язкових умов:

- необхідності забезпечення суттєвого характеру змін (зміни повинні мати принциповий характер, наприклад, запровадження нових форм обслуговування населення у рамках контролю за пожежною безпекою підприємств та установ);
- розробки нових методів діагностики ситуацій пожежонебезпечного характеру на регіональному і локальному рівнях;
- появи нової якості видів робіт і послуг (наприклад, збільшення обсягів робіт УДСНС України в Тернопільській області не може бути віднесено до інновацій. Разом з тим, запровадження нових підходів до організації проведення таких робіт і нових методів їх здійснення, безумовно, є інновацією);
- цільового фінансування (удосконалення адміністрування діяльності органу державної влади в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ з урахуванням положень ситуаційного управління вимагає значних коштів, на створення і реалізації інновацій);
- підвищення ефективності такого адміністрування (ресурси, що спрямовуватимуться на адміністрування з урахуванням ситуаційного управління, мають забезпечувати підвищення його економічної та соціальної ефективності);
- встановлення підвищених вимог до керівників вищої і середньої ланки державного органу.

Удосконалення адміністрування діяльності органу державної влади в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ з урахуванням положень ситуаційного управління вимагає від персоналу цього органу:

- виконувати свої службові повноваження щодо контролю за пожежною безпекою підприємств та установ в межах чинного „правового поля”;

- компетентно, адекватно оцінювати відповідність власних дій Конституції України та законам України, а також діяльність підприємств, установ, організацій, в питаннях контролю за пожежною безпекою;

- кваліфіковано трактувати зміст діючих законів, надавати необхідні консультації по їх практичному застосуванню в межах власної компетенції щодо контролю за пожежною безпекою підприємств та установ;

- ефективно використовувати свої повноваження для попередження порушень та забезпечення безумовного виконання чинного законодавства щодо контролю за пожежною безпекою підприємств та установ, а також дотримання вимог пожежної безпеки.

З урахуванням того, що сучасні умови ставлять підвищені вимоги до існуючих послуг, використовуваних технологій управління, удосконалення адміністрування діяльності органу державної влади в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ вимагає постійного використання положень ситуаційного управління.

Удосконалення функціонального навантаження адміністративної служби УДСНС України в Тернопільській області в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ повинно забезпечуватись через покладення в основу контрольної-наглядової діяльності ризикоорієнтованого підходу.

Неналежний рівень забезпечення пожежної безпеки як в Україні, так і на рівні Тернопільської області, сьогодні зумовлений:

- недостатнім кадровим забезпеченням підрозділів УДСНС України в Тернопільській області;

- високим ступенем зношеності систем протипожежного захисту;

- зношеністю основних виробничих фондів підприємств, установ та організацій, що формують загрозу виникнення пожеж, які можуть негативно вплинути на стан довкілля, призвести до фінансових втрат;

- недосконалістю законодавчої і нормативно-правової бази в сфері забезпечення пожежної безпеки;

- недостатністю фінансових ресурсів, спрямованих на покращення протипожежного захисту виробничих об'єктів, території;

- неможливістю комплексно оцінити рівень пожежної безпеки об'єктів та ін.

Невжиття невідкладних заходів щодо підвищення протипожежного захисту населених пунктів та об'єктів може призвести тільки до прямих збитків від пожеж на суму близько 3,1 млрд. грн., а з урахуванням побічних збитків – на суму понад 8 млрд. грн. З цією метою держава прийняла рішення залишити на 2012-2015 роки систему забезпечення пожежної безпеки та порядок організації діяльності протипожежних служб на центральному та територіальному рівнях без змін і зосередити увагу на виконанні завдань у сфері пожежної безпеки, реалізації визначених пріоритетів та задоволенні сьогоденних потреб із забезпечення функціонування пожежної охорони в рамках наданих повноважень. Недоліком такого рішення стане те, що у результаті його реалізації рівень пожежної безпеки в державі істотно не поліпшиться [11].

Це вимагає управління пожежними ризиками в рамках впровадження ризикоорієнтованого підходу у контрольній-наглядову діяльність УДСНС України в Тернопільській області, під яким будемо розуміти діяльність, пов'язану з ідентифікацією, аналізом ризиків і прийняттям управлінських рішень, спрямованих на мінімізацію негативних наслідків настання пожежонебезпечних подій або зменшення ймовірності їх настання до прийнятних значень.

Управління пожежними ризиками в рамках впровадження ризикоорієнтованого підходу у контрольній-наглядову діяльність УДСНС України в Тернопільській області має здійснюватися з урахуванням таких принципів:

- прийнятності ризику, який припускає визначення і досягнення науково обґрунтованих нормативних значень ризиків для населення і довкілля;
- превентивності ризику, який спрямований на: завчасне виявлення небезпечних факторів, процесів, які зумовлюють ризик настання негативних подій і виникнення пожеж; вжиття конкретних дій, спрямованих на послаблення або нейтралізацію цих ризиків і загроз;
- мінімізації ризику, який має стати відображенням компромісу між рівнем пожежної безпеки і розміром витрат на її забезпечення;
- обов'язковості інформування про ризик, яка полягає в тому, що досліджуваний орган державної влади як суб'єкт управління ризиком має систематично надавати органам державної влади та місцевого самоврядування, громадськості інформацію про можливі ризики в сфері пожежної безпеки.

Висновки. Отже, удосконалення адміністрування діяльності Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області в питаннях контролю за пожежною безпекою підприємств та установ повинно здійснюватись з використання положень ситуаційного управління і впровадження ризикоорієнтованого підходу у контрольно-наглядову діяльність УДСНС України в Тернопільській області.

Перспективи подальших досліджень у даному напрямку. Управління пожежними ризиками в рамках впровадження ризикоорієнтованого підходу у контрольно-наглядову діяльність УДСНС України в Тернопільській області необхідно цілерієнтувати на підвищення рівня забезпечення пожежної безпеки у регіоні, в організаціях через переміщення центру ваги із забезпечення “захищеності” населення, території, підприємств і установ (констатація факту) на забезпечення “нормативного рівня цієї захищеності” і запобігання ризикам і загрозам в сфері пожежної безпеки (запобіжний принцип), що й вимагає подальших досліджень у даному напрямку.

Список літератури:

1. Андрушків Б.М. *Основи менеджменту* / Б.М. Андрушків, О.Є. Кузьмін. – Львів : «Світ», 1995. – 294 с.
2. Мельник А.Ф. *Менеджмент державних установ і організацій: [навч. посіб.]* / А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, Н.М. Кривокульська / за ред. А.Ф. Мельник. – К.: ВД «Професіонал», 2006. – 464 с.
3. Дафт Р.Л. *Менеджмент: Пер. С англ..* – С.Лб.: Питер, 2000. – 832с.
4. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. *Основи менеджмента.* – М.: Дело, 1992. – 702с.
5. Файоль А., Эмерсон Г., Форд Г. *Управление – это наука и искусство* / А.Файоль, Г.Эмерсон, Г.Форд. Республика, 1992. – 352с.
6. Бодди Д., Пэйтон Р. *Основи менеджмента: пер. с англ.* / Под ред. Ю.Н. Каптуреского – СПб: Издательство «Питер», 1999. – 816с.
7. Положення про Управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій у Тернопільській області [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.ternopil.mns.gov.ua/content/polozennya.html>
8. Білоус В.В. *Ефективність діяльності органів державної влади* [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://www.kds.org.ua/blog/efektivnist-diyalnosti-organiv-derzhavnoi-vladi>
9. *Пожежна безпека* [Електронний ресурс] Режим доступу: http://ipokniba.edu.ua/moodle/pluginfile.php/1362/mod_resource/content/1/Пожежна%20Безпека.pdf
10. *Впровадження системи управління пожежною безпекою на підприємстві.* – [Електронний ресурс] Режим доступу: <http://firehelp.org.ua/public/public0005.php>
11. *Концепція вдосконалення наглядової діяльності у сфері пожежної безпеки на основі ризик-орієнтованого підходу* [Електронний ресурс] Режим доступу: http://undicz.mns.gov.ua/files/2013/1/31/Konceptcia_21.01.13.pdf